

A Baradla-barlang jósvafői bejáratnyitásának korabeli sajtója I.

Jósvafő település 20. századi képeének és életének alakulásában döntő jelentőségű volt a Baradla-barlang Törőfej-völgybe nyíló bejáratának 1928. évi megnyitása. A mesterséges táró – a Baradla harmadik bejárata – lehetővé tette, hogy a barlangot útméltetés nélkül végig lehessen járni, akár Jósvafő, akár Aggtelek felől indulva. Az új, jósvafői bejárat mellett előbb vezetői ház, majd a vendégeket kiszolgáló ún. terasz, végül igazgatói lakás épült. A látogatható barlangszakaszokban, így a jósvafőiben is, a villanyvilágítást 1935-ben alakították ki. A bejárat közelében (tudatosan turisztikai fejlesztési céllal) az 1922. évi tervekre alapozva 1938-ban megépült a Tengerszem-tó, majd a Törőfej-völgy felső végén még a II. világháború előtt (1944) átadták a Mátyás Király Sportszállót (a mai Tengerszem Szállót), valamint a később nemzeti parki irodaházzá alakított új igazgatói lakást is. A barlang üzemeltetése és bemutatása, a szállóvendégek fogadása, a turisztikai szempontból frekvenciát területe gondozása egyre több alkalmazottat igényelt, s ettől az időszakból kezdődően évtizedeken át nagy számban dolgoztak helyiek a fokozatosan fejlődő jósvafői „barlangüzem” alkalmazásában.

A jósvafői járatnyitással kapcsolatos események kulcsszereplője Kaffka Péter (1899-1992) építész, aki még mint szigorló mérnök, a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület (BETE) Barlangkutató Szakosztálya tagjaként 1922-ben kezdett el a Baradla kutatásával foglalkozni. Vass Imre 1831-ben megjelent könyve alapján, a barlang Óriások terme utáni végpontján kutatva 1922. augusztus 12-én bejutott a Jósvafő felé vezető, még ismeretlen járatba. A mintegy 500 méter hosszan feltárt új szakasz erősen megközelítette a Jósvafő település felett húzódó Törőfej-völgyet, így megnyílt a lehetőség a felszínnel való összeköttetés megvalósítására. Ennek érdekében Kaffka társaival 1922-1923-ban barlangi és felszíni geodéziai méréseket végzett és elkészítette a táró terveit. A megvalósításra és a völgy turisztikai fejlesztésére vonatkozó javaslatát számos alkalommal népszerűsítette, Soldos Béla főispán (1881-1951) személyében megfelelő pártfogóra is akadt, de a munkálatokra csak hosszabb egyeztető tárgyalások után, 1927-28-ban került sor.

A járatnyitás eseményeinek leírása több összefoglalóban is elérhető (legújában: SZÉKELY 2000, 2008, 2014), de annak részletei megfelelő dokumentáció hiányában nehezen rekonstruálhatók. Az új barlangszakasz feltárását (1922) nem követte nagy híreső, abból az évből sajtóanyag nem ismert. Az eredményről Kaffka Péter majd egy év elteltével számolt csak be (KAFFKA 1923). Az 1929-ig tartó eseményekről, a munkálatokat akadályozó problémákról, az egyeztető tárgyalásokról, a tárónyitás folyamatáról, és az azt követő konfliktusokról viszont, ha röviden is, több napilap és szaklap is megemlékezett. Az eddig ismert mintegy 30 publikáció azonban csak a legfontosabb eseményeket rögzíti, de sok kérdést nyitva hagy, és nem minden esetben fedi le a teljes valóságot.

A napilapokban közölt idevágó írások, hírek a közelmúltig csak viszonylag nehezen voltak elérhetőek, kutathatók. A különböző sajtótermékek digitalizálásának folyamata azonban nagyban hozzájárult a korabeli cikkek felkutatásához. A Hungaricana Közgűjteményi Portál (<https://hungaricana.hu>) és az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) (<https://adtplus.arcanum.hu>) adatbázisai segítségével nemrégiben számos olyan forrásanyagra akadtunk, amelyek eddig szélesebb körben nem voltak ismertek. A helytörténeti füzetek lapjain most tizenegy, 1924 és 1929 között megjelent, olyan írást közlünk (szöveghűen, az eredeti közlés helyesírását megtartva, de a triviális szedési hibákat korrigálva), ami a Baradla jósvafői bejáratának megnyitásához kapcsolódik (közülük eddig csak 2 szerepelt a barlang irodalomjegyzékében).

Az írások közül négy a 8 Órai Újságban, kettő a Pesti Hírlapban, egy-egy a Pesti Naplóban és az Újságban látott napvilágot, míg három a Magyar Távirati Iroda napi hírei között szerepelt. Természetesen ezek olvasását kritikusan kell végeznünk, hiszen a sajtó abban az időben sem volt más, mint napjainkban, és bizony számos félreértésen, félrehalláson alapuló adatot, nevet közölnek. Ugyanakkor tartalmaznak olyan információkat is, amik máshonnan nem ismertek, így további kutatásokhoz alapot szolgáltatnak. A cikkek jobb megértése és a félreértések elkerülése érdekében néhány szempontra előzetesen az alábbiakban hívjuk fel az olvasó figyelmét (szövegközi zárójelben a bemutatásra kerülő írások sorszámát jelezzük).

A mai Törőfej-völgyet a 20. század első felében, így e cikkekben is Farkaslyuknak (Farkas-völgynek) nevezték (3), feltehetően a ma már nem létező, azonos nevű barlangról. Félrevezető lehet továbbá, hogy a Vörös-tói lejáratot 1928 előtt gyakran jósvafői lejáratként, bejáratként említették (1, 3), és Gömör helyett Abaúj-Torna megyéhez sorolták. Több helyen összemosódik a tárónyítás és a barlang rekonstrukciójának kérdése. Ennek az a magyarázata, hogy Soldos Béla nemcsak a tárónyítás érdekében emelte fel szavát, hanem a főág műszaki létesítményeinek megújításáért, az aggteleki és a jósvafői bejáratok környékének fejlesztéséért is. Ennek lett eredménye a kultuszminiszter 1925. évi gyorsjegyzője (1, 2, 3), aminek felhasználásakor azonban a tárónyítás még nem került napirendre.

A legtöbb tévedés mindjárt az első közölt anyagban (1) szerepel. A Baradla ugyanis soha nem volt a „csehek” (Csehszlovákia) tulajdonában, bár jóval később, 1932-ben a Népszövetségtől határrevíziót kértek azon indoklással, hogy a Baradla turisztikai hasznosítása náluk megfelelőbb lenne, de a Népszövetség a kérést elutasította. 1922-ben tehát nem visszakaptuk a Baradlát, hanem – feltehetően – a szerző a jósvafői szakasz feltárására akart utalni. Kaffkák a barlanggal nem azért kezdtek el foglalkozni, hogy kiváltságát a veszélyessé vált vörös-tói lejárattal, hanem azért, mert Kaffkát inspirálta Vass Imre, aki a továbbjutást két ponton kísérte meg. Egyrészt Aggteleknél a Styx folyásával szemben (Domica felé) haladva, másrészt a főág Jósvafő felé eső végénél, az úgy nevezett Pokolnál. Kaffka is ezt a sorrendet választotta, és a Styx menti munkálatok kudarcra ösztönözte arra, hogy a kutatást a

Pokolnál folytassa. A hír készítője a jól hangzó képződménynevek használata során nem foglalkozott a valós helyszínekkel, azok egymáshoz való viszonyával. Így egymás mellé került a Csillagvizsgáló és az Óriások termében található Ganymedes-kútja. A Pokol nevét túl egyszerűnek találhatta, mert Plútó és Cupido poklának nevezte (Plútó orgonája és Cupido vára nevű képződmény ugyan van a barlangban, de nem ezen a helyen). De a Styx név is kevés volt neki, hozzátette az Acheront, pedig a két patak aggteleki egyesülését követően, már csak a Styx név érvényes.

A híradás különlegességként arról tudósít, hogy 1924. augusztus közepén megkezdik az áttörés munkálatait, majd az augusztus 24-én megjelent rövid hírben (2) arról olvashatunk, hogy a munkálatokat abba kellett hagyni. Az eseményről csak ennyit tudunk, később soha, senki ezt így nem említette. Miután a tevékenység pontos helyére, és jellegére egyik korabeli írás sem ad felvilágosítást, nem tudhatjuk, hogy az elért eredmény 60 métere mire vonatkozik, mert az biztos, hogy nem tárohájtásra, legfeljebb terepredezésre. Ezt támasztja alá az a tény, hogy az áttörési beszámolóokban szereplő 130 méter megfelel a táro valós hosszának (7, 8). Az 1927-ben szereplő 80 m (6) és a tényleges 130 m közötti különbség abból ered, hogy az első mérések szerint az áttörés nem sikerült, az újabb mérések eredményeként pedig újabb irányt kellett felvenni (az irányváltást a mai látogatók is észreveszik, hiszen a bejárati vágat a végén erősen jobbra kanyarodik). Az adománygyűjtésekről szóló hírek eredménye (1, 2) sem ismert, lehet, hogy ezek csak tervek maradtak.

A kultuszminiszter által biztosított pénz felhasználásával foglalkozó, 1925. május 1-i hír (3) a jósvafői szakasz feltárásával és a tárónyitással kapcsolatban ugyancsak fals információkat tartalmaz a megismert barlangszakasz hosszára, valamint helyére vonatkozóan. A leírt tervek pedig eltérnek a megvalósult állapottól.

A tárónyitás megkezdésére, hosszas egyeztetés után végül a Hadik János tornanádaskai kastélyában 1927. július 17-én tartott értekezletet követően, augusztus 21-én került sor. Az értekezleten elfogadott memorandum (SERÉNYI 1932) uralkodóan a tárónyitással és a jósvafői bejárat környékének fejlesztésével foglalkozott. Mivel a tárónyitás eredményében nem mindenki hitt, így annak anyagi fedezetét Kaffka Péter maga biztosította, azon feltétel mellett, hogy ha az áttörés sikerül, költségeit megtérítik. Az 1927. július 28-29-i hírek (4, 5, 6) a nádaskai értekezlet határozataival foglalkoznak. Csak következtetni lehet (5), hogy a munkálatok megkezdését Gömör és Abaúj-Torna vármegyék közötti ellentét akadályozta. A gömöriek félttek, hogy az Abaúj felé történő megnyitással elvesztik a barlang feletti előjogokat. Bár a béke elvileg megkötött, az aggtelekiek a megnyitásba nem nyugodtak bele, és ez egy rövid időre még békétlenséget szított a két település között (11). A cikken érezhető, hogy az információk Jósvafőről erednek, de az ellentét forrása, Tókos Károly aggteleki lelkész, a barlang gondnoka, más írásokból is ismert. A későbbiekben arra is fény derült, hogy Tókos nemcsak előjogait, de saját anyagi lehetőségeit is féltette, hiszen a barlang hasznát saját javára fordította, amire

hosszabb vizsgálat derített fényt, s aminek eredményeként a Kárpát Egyesület kénytelen volt lemondani a barlang kezeléséről, és jogait átadni a Magyar Turista Szövetségnek (1935).

A táróhajtás során Kaffka Péternek és a közreműködő munkásoknak, önkénteseknek (az 5. sorszámú cikkben leírtakkal ellentétben dobsinai bányászok nem vettek részt a munkálatokban!) sok nehézséget kellett leküzdeniük, de végül 1928. április 3-án megnyílt az út Jósvafő felé. Az ünnepélyes átadást pünkösdre tervezték (7, 8, 9), de hogy ebből mi valósult meg, sajnos nem tudjuk. Elképzelhető, hogy a fent jelzett ellentét miatt ez elmaradt, így a fővárosi színészek sem adtak elő a Dante poklából. Pedig Kaffka színházi berkekben való jártasságának köszönhetően a leghíresebb színészeket sikerült volna megnyernie. Ugyanis édesanyja, Hegyesi Mari a Nemzeti Színház örökös tagja, korának ünnepelt művésze volt. Szintén csak terv maradt, hogy a jósvafői barlangszakasz világítását a település villanytelepe szolgáltatná (8). Bár volt ilyen tőrekvés a későbbiekben is, anyagi ellentétek miatt ez nem valósult meg (SZÉKELY 2014).

A Baradla 1925-ben megindított fejlesztésének szereplői (balról): Kaffka Péter, Markó Miklós (újságíró), a munkálatokat vezető mérnök (?), Friedl György kormánytanácsos, Soldos Béla főispán, Szajkó Mihály trombitás és Bibliás Ferenc barlangvezető (háttul) (a rajzot Balogh Rudolf fényképének felhasználásával Mühlbeck Károly készítette)

Kaffka Péter saját, nagy jelentőségű tevékenységéről összesen háromszor számolt be, s ezek az írásai sem túl részletesek (KAFFKA 1923, 1928, 1932). Ez azért is sajnálatos, mert olvasmányosan, informatívan, irodalmi stílusban írt. Elért eredményeiről több alkalommal (1923, 1927, 1929) előadásokat is tartott, de az ott elmondottak írásban sajnos nem jelentek meg (10).

(1) Magyar Távirati Iroda R. T. / Napi Hírek – 1924. július 21. (12 óra)

„Műgyetemi hallgatók törik át az aggteleki barlang második kijáratát. Ismeretes, hogy a csehektől 1922-ben visszakapott aggteleki cseppkőbarlang abauj-torna megyei, ugynevezett jósvafői 330 lépés kijáratát két év óta életveszedelmes.

Ez a sajnálatos körülmény arra indította a József műgyetem hallgatóinak barlangkutató csoportját, hogy Kaffka Péter szigorló mérnök vezetésével, Szontagh Pál, Nemes Árpád, Mayer Tibor mérnökjelöltek, Fejér Endre vegyész és Mark László gazdasz közreműködésével Kaffka és társainak 1922-iki felmérése egész új kijáratot törjenek át a Jósvafő közelében levő Farkaslyuk nevű völgybe.

A derék önkéntes kutatók, akik saját pénzükön élmeznek magukat, remélik hogy munkájukban a soproni bányászakadémia hallgatóinak egy kisebb tehetős csoportja is segíteni fogja őket és így a dr. Soldos Béla borsod-gömöri főispán által kért és Ludwig altábornagy által kiküldött utászok robbantóbányászainak segítségével sikerül még augusztusban az évszázadok óta elhanyagolt cseppkőbarlang szomorú közlekedési viszonyain változtatni. Az áttöréshez szükséges szerszámokat Klein Antal jósvafői kapagyáros adja szíveségből s ugyancsak ő részben lakással is ellátja az önkéntes bányászokat, akik augusztus közepén kezdnek hozzá nagy munkájukhoz.

Kaffka mérnökjelölt és társai annak idején a 4 méter vastag és 23 méter magas ugynevezett Csillagvizsgáló torony mentén levő Ganymedes kutja közelében munkásruhában, hasoncsuszva bányászlámpák halavány világa mellett kutatták át és mérték fel a barlangnak ezt az eddig teljesen ismeretlen részét. A tervezett, körülbelül 90 méter hosszú új ágba emberi kéztől érintetlen, több ezer mesés szépségű és változatos függő és földönálló csillogó cseppkőképzéssel borított teremszerű üregeket fedeztek fel. Nagy kár, hogy az üregeket sok helyütt 4-5 méter vastag, szerencsére könnyen áttörhető omlós mészkő réteg zárja el. Ugy ezeket, mint itt-ott kemény sziklátak dinamittal kell szétrobbantani.

A merész munkálatokat a már eddig is ismert ugynevezett Pluto és Cupido poklánál kezdik meg. Pluto poklában, a Styx és Acheron barlangfolyók iszapos partjain háznagyágu feketé sziklák és 100 méteres tört cseppkövek festői rendetlenségben hevernek, amelyek között csak kötél-táncosi ügyességgel, köről-köre ugrálva lehet előrehaladni.

Ohajtandó volna, ha Csonka-magyarország egyetlen természeti csodájának rekonstruálási költségeihez a tehetősek pénzbeli adományokkal is hozzájárulnának.

Adományok a Magyar Földhitelezésnél levő /Budapest, V. Bálvány utca/ folyószámlára küldendők.”

(2) 8 Órai Ujság – 1924. augusztus 24. (vasárnap) – 7. oldal

„Félbeszakították az Aggteleki csepkőbarlang áttörését. Az Aggteleki csepkőbarlang jósvafői oldala közelében mintegy tíz nappal ezelőtt 28 tagu, jobbára békésgyulai iparosokból álló cserkészcsapat önkéntes munkálatokba kezdett, hogy a Farkasvölgy felé létesítendő új barlangkijáratot áttörjék. A munkálatokat Kaffka Péter szigorló mérnök vezette. Az áttörés célja az volt, hogy a háboru alatt összeomlott 365 lépcsős jósvafői kijáratot pótolja. A munkálatokat azonban csak 60 méter hosszúságban tudták elvégezni. A további munkálatokat ugyanis megakadályozta az, hogy kemény szikla-kőzetre találtak, amelynek robbantásához szükséges nagymennyiségű ekrazitot az elmaradt anyagi támogatás következtében beszerezni nem tudták. A barlangban egyébként a Stix és Acheron patakok nagy pusztítást végeztek az idén. Mintegy tizenöt hidat viyx és mágával az ár. Csonka-Magyarország egyetlen természeti ritkaságának épségben tartására tudvalevőleg rekonstruáló bizottság alakult. A bizottság a barlang restaurálására szükséges anyagi eszközök megszerzésére a tél folyamán Budapesten és vidéken hangversenyeket és mulatságot szándékozik tartani.”

(3) 8 Órai Ujság – 1925. május 1. (péntek) – 9. oldal

„Az aggteleki csepkőbarlang rekonstrukciós munkálatai. A kultuszminiszter tudvalevően a múlt hónapban tartott szakértekezleten az aggteleki csepkőbarlang sürgőssé vált rekonstrukciós munkálatai ügyében elhatározta, hogy csonka Magyarországnak ezt az értékes természeti ritkaságát régóta esedékesé vált munkálatokkal hozzá fogja segíteni ahhoz, hogy a természetnek ez a csodája a belső berendezések pusztulásától megmenthető legyen és hogy elvégezhesék benne azokat a munkálatokat, amelyek a természeti ritkaság szépségeit jobban feltárják. A kultuszminiszter e célra 100 millió gyorssegélyt utalt ki, aminek a felhasználása tekintetében Mártha Miklós, a miskolci államépítészeti hivatal vezetője fog megfelelő helyszíni szemle után előterjesztést tenni. A program az, hogy mindenekelőtt a barlang belsejét járhatóbbá teszik, az elkorhadt karfákat kicserélik, a Stix és Acheron barlangfolyók két év előtti áradása által elpusztult hidakat újjáépítik, kijavítják a jósvafői kijáratot, ahová vasbetonból épülő lépcsőházat terveznek. A barlang rekonstruáló bizottság május első felében fog összeülni és ekkor be fognak számolni arról is, hogy három évi szüntelen kutatással, körülbelül három kilométer hosszú, teljesen ismeretlen barlangrészt sikerült felfedezni a barlang paradicsomnak nevezett csodás alvilágában. Ez a rész egyenes folytatása a földalatti főutvonalnak és itt lesz idővel az abaujmegyei Farkasvölgybe vezető kijárat minden lépcsőzet nélkül. Ezzel a cseppkőbarlang megközelíthetősége mindössze tizenegy kilométer távolságra fog esni az abauj-színi vasuti állomástól.

Az aggteleki barlang megközelíthetősége egyébként az idén nagy lépéssel haladt előre, ugyanis a vármegyében van Csonkamagyarország egyetlen vasércbányája és a bányatársulat igazgatósága az eddigi keskenyvágányu vasutat hat kilométer hosszúságban rendes nyomtávu vasúttá változtatta át. A jövő évben készülnek megépíteni az aggteleki barlang sziklabejáratánál azt a nagyobb modern szállodát is, amely a turistáknak megfelelő szállást adna. Egész új villanyberendezés megépítését is tervezik, de minderről a rekonstruáló bizottság értekezlete után fognak végérvényesen dönteni.”

(4) 8 Órai Ujság – 1927. július 28. (csütörtök) – 7. oldal

„Nyolcvan méteres alagútat fúrnak az aggteleki-barlangban. Jósvafőről jelentik: Hadik János gróf tornanádaskai kastélyában Borsod- és Abaujtona megye vezetői értekezletet tartottak, amelyen elhatározták az aggteleki-barlang harmadik, jósvafői kijáratának kiépítését. Kaffka Péter budapesti mérnök megbízást kapott arra, hogy a nyolcvan méteres alagút átfúráásával ezt a kijáratot megépítse. Még az idén negyvenszobás turistalakat és szállodát építenek a barlang közelében, kiépítik az autó-utat, Szin es Miskolc között pedig sinautójáratokkal teszik könnyen megközelíthetővé a barlangot.”

(5) Pesti Hírlap – 1927. július 28. (csütörtök) – 15. oldal

„Az aggteleki barlang harmadik kijáratának áttörése. Jósvafőről jelentik, hogy a napokban népes értekezlet volt gróf Hadik János tornanádaskai kastélyában a házigazda elnöklésével, melyen résztvettek Borsod-Gömör vármegye részéről: dr. Soldos Béla főispán, az abaujiak részéről Puky Endre, a képviselőház alelnöke, Szentimrey Pál alispán, Fáy Barna főszolgabíró és a Magyarországi Kárpát-Egyesület részéről Kadix Ottokár főgeológus. A két vármegye megegyezett abban, hogy megalapítják a gömör-tornai kárpát egyesületet és a két vármegye együtt dolgozik a barlang kiépítésén. A jósvafői harmadik kijáratnak megépítésével Kaffka Péter budapesti mérnököt bízták meg, aki már a napokban a dobsinai és rudabányai vasbányászokkal hozzáfog a mintegy nyolcvan méteres alagút áttöréséhez. Végül Soldos főispán bejelentette, hogy az állam a közeljövőben Aggteleken egy kisebb szállodát építtet.”

(6) Magyar Távirati Iroda Rt. / Napi Hírek – 1927. július 29. (10 óra 10 perc)

„Miskolc, július 29. – A napokban népes értekezlet volt Hadik János gróf tornanádaskai kastélyában, amelyen részt vettek Borsod-Gömör vármegye részéről Soldos Béla főispán, Abaujtonavármegye részéről Szent-Imrei Pál alispán, Fáy Barna főszolgabíró, Puky Endre országgyűlési alelnök, Putnoky Móric országgyűlési képviselő, Kadix Ottokár főgeológus és Kaffka Péter budapesti mérnök. Az értekezleten a két vármegye megállapodott az aggteleki barlang közös

kiépítése és a jósvafői második kijárat mielőbbi megnyitása ügyében. A nyolcvanméteres alagut áttöréséhez már hozzá is kezdtek. A jósvafői kijáratnál Abaujtonavármegye egy negyvenszobás turistalakat épít. A barlangba bevezetik a villamosvilágítást. Abaujvármegye Szin állomástól kezdve kiépíti és kiszélesíti az utat. A MÁV. Szin és Miskolc között a forgalom gyorsabb lebonyolítása céljából sinautójáratokat rendszeresít, az állam pedig a közeljövőben Aggteleken kisebb szállodát épít, hogy ezzel is biztosítsa a csonkaország legnagyobb természeti kincsének látogatottságát. /MTI/”

(7) Magyar Távirati Iroda Rt. / Napi Hírek – 1928. április 10. (12 óra 45 perc)

„Jósvafő, április 10. – Az aggteleki cseppkőbarlang mesterséges új bejárója a napokban készült el. A munkálatokat gróf Hadik János kezdeményezésére a mult év nyarán kezdték meg Kaffka Péter mérnök vezetésével. Az új bejáró amelynek segítségével lépcsómászás nélkül közelíthető meg a barlang, Szin vasútállomástól 12 kilométernyi re nyílik és 130 méter hosszúságban halad vízszintesen a-föld alatt. A bejáróhoz a vasútállomástól autobuszokat fognak járni. A bejárót pünkösdkor avatják fel ünnepélyesen. /MTI/”

(8) 8 Órai Ujság – 1928. április 12. (csütörtök) – 2. oldal

„**Héthonapi munkával 130 méteres alaguton át új bejárót építettek az aggteleki cseppkőbarlangba.**

Jósvafő, ápr. 10. (Saját tudósítónktól.) – Az aggteleki cseppkőbarlang mesterséges új bejárója – amint azt már röviden jelentettük – közvetlenül a húsvéti ünnepek előtt elkészült. Csonkamagyarország e csodálatosan szép és értékes természeti kincsének hozzáférhetősége es sürűbb látogatottsága szempontjából rendkívül nagyjelentőségű az új bejáró, amelynek mult év augusztusa óta Kaffka Péter mérnök vezetésével folyt munkálatai során 130 méter hosszú vízszintes tárót nyitottak.

Mintegy hét hónapon át kellett a föld gyomrának titokzatos veszedelmeivel kitarító küzdelmet folytatni, hogy az új bejáró segítségével a világhírű barlang Jósvafő község felől könnyen megközelíthető legyen és a látogatók a gyönyörű fekvésű völgyből lépcsők járása nélkül érhék el a barlangot. Az új bejáró tizenkét kilométernyire fekszik Szin vasutállomástól, amellyel még az idén autóbuszjárat fogja összekötni. A pünkösdre tervezett ünnepélyes felavatás után nyomban átadják a nagyközönség használatának az új bejárót.

A barlang felügyeleti hatósága már tárgyalásokat folytat az ujonnan megnyílt barlangrész villanyvilágításáról, amelynek áramát a jósvafői villanytelep szolgáltatná. (K. Gy.)”

(9) Pesti Napló – 1928. május 13. (vasárnap) – 16. oldal

„Dante Poklából fognak szavalni pünkösdkor az Aggteleki cseppkőbarlang új bejáratának megnyitásán. Egy évi fáradságos munka után az Aggteleki cseppkőbarlang új bejáratát Jósvafő felől Kaffka Péter mérnöknek végre sikerült átfúrnia. A napokban Tornanádaskán, gróf Hadik János birtokán tanácskozás folyt, hogy milyen módon adják át az új bejáratot a nyilvánosságnak? A tanácskozáson Hadikon kívül résztvett Puky Endre, a képviselőház alelnöke, Cholnoky Jenő, Káditz Ottokár és Kaffka Péter. Elhatározták, hogy pünkösdkor ünnepélyesen megnyitják a cseppkőbarlang új bejáratát. A Pesti Napló munkatársa beszélt Kaffka mérnökkel, aki a következőkben mondotta el a pünkösdi megnyitás előkészületeit:

Cholnoky Jenő az új bejárat megnyitásáról a Kárpátgyesülettel tárgyal, mert a barlang ezé az egyesületé. Amennyiben a Kárpátgyesület nem vállalná a megnyitást, akkor mi rendezzük meg az ünnepséget. Pünkösdre a villanyvilágítást a barlang új részébe bevezetjük. A barlang »Pokol« nevű részében érdekes előadást is tervezünk. Fővárosi színészek részleteket fognak elszavalni Dante Poklából.”

(10) Pesti Hírlap – 1929. április 24. (szerda) – 19. oldal

„Előadás az aggteleki barlangról. Kedden este az Egyetemi Földrajzi Intézetben a Magyar Barlangkutatók Társulatának szakülésén Kaffka Péter mérnök előadást tartott az Aggteleki barlang legújabb részének felfedezéséről és megnyitásáról. Nagyszámú közönség hallgatta végig a rendkívül érdekes és vetített kepekkel illusztrált előadást, amelyben az előadó nyolc évi küzdelmét ecsetelte. A felfedezés, a föld alatti mérések és a százhusz méter hosszú alagut bejáró furásának veszedelmei elevenedtek meg a hallgatóság szemei előtt.”

(11) Ujság – 1929. június 6. (csütörtök) – 7. oldal

„Felfegyverzett legények támadtak rá a székesfehérvári diákokra az aggteleki cseppkőbarlang kijáratánál. Középkori féltékenységgel akadályozza meg az aggteleki nép erőszaka az aggteleki cseppkőbarlang jósvafői kijáratának használatát.

A mult év áprilisában jelentette az Ujság, hogy Kaffka Péter mérnöknek sikerült az aggteleki cseppkőbarlangba új, harmadik bejáratot készítenie. Az új bejáró akkoriban leginkább a turisták és barlangkutatók körében keltett érdeklődést, azonban az új bejáróval kapcsolatosan azóta történt események az egész ország közvéleményét kell, hogy foglalkoztassák.

A mult század kilencvenes éveiben a barlangot kezelő Magyarországi Kárpát Egyesület, illetve annak gömöri osztálya a barlang végében kijáratot törtetett a felszínre. Ez a kijáró nem a legjobban sikerült, mert háromszázötven lépcsőn kellett felmenni, amíg a látogató a felszínre juthatott. 1921-ben Kaffka Péter fővárosi

mérnök, a Kárpát Egyesület főtitkára kutatásokat végzett a barlangban és követve a föld alá eltűnő barlangi patak irányát, tényleg sikerült egy ötszáz méter hosszú új részt felfedeznie. Méréseket végzett. Elkészítette a barlang új térképét és arra a felfedezésre jutott, hogy az új folyosó végéből könnyű szerrel lehetne vízszintes irányú kijárót létesíteni a szabadba. 1927-ben Hadik János gróf támogatásával sikerült Kaffkának akciót indítania az új kijáró létesítése érdekében s ugyanaz év augusztusában Jósvalfő községtől egy kilométer távolságban megkezdték az új bejáró furását. Anyagi eszközök hiányában a legprimitívebb eszközökkel folyt a munka, kemény sziklafalakat kellett átfurni és leguruló sziklákat eltávolítani. Végül 1928 áprilisban a mérnök számításainak megfelelően, elérték a barlang új folyosóját. Teljes sikerrel járt tehát a munka, mert kész volt a vízszintes bejáró és nem volt szükség többé a harminc év előtti háromszázötven lépcsős kijáróra. És így amíg a régi kijáró Aggtelek és Jósvalfő községek között egy kopár hegy tetején végződött, az új áttörésen keresztül pompás erdőben, Jósvalfő közvetlen közelében kerülhet napvilágra a barlang-látogató.

Az új bejáró építési munkálatai meg csaknem egy évig tartottak, úgy, hogy azt az idén husvétkor adták át a forgalomnak. A munkálatok összesen huszonegyezer pengőbe kerültek, amely összeget Kaffka Péter előlegezte és amelyből az állam eddig ötezer pengőt megtérített. A bejárónál a barlangi vezető részére egy házat is építettek, azonban ugyanott turistaszálló építését is tervezi a Kárpát Egyesület. A villanyvilágítást is be akarják vezetni a barlangba, amelyet még mindig karbidlámpával és magnéziummal világítanak. A villanyvilágítás bevezetése most már nem is lenne nehéz, ugyanis a barlang patakjának az új kijáró közelében feltörő vize óriási turbinát hajt, amely az egész Jósvalfő községet ellátja villannyal és könnyűszerrel elláthatná a barlang villanyszükségletét is. Azonban a kivitelnél egészen különös akadályai vannak.

Tudni kell, hogy amióta a jósvalfői kijáró terve felmerült, a Magyarországi Kárpát Egyesület központja és a barlangot kezelő gömöri osztálya között nem a legjobb viszony áll fenn. Aggteleken Tókos Károly református tiszteletes, a barlang gondnoka bármilyen turistát szívesen lát, azonban a Kárpát Egyesület tagjaival állandóan éreztetni ellenszenvét. Amikor az egyesület központja a jósvalfői új kijárót létesítésének tervét felvetette, a gömöri osztály vezetősége mindjárt ellenszenvvel fogadta a gondolatot és később a munkához sem nyújtott segédkezet, holott a múlt évben a belépődíjakból mintegy 5-6000 pengő bevételük volt. Az ellenszenv valódi oka az volt, hogy az aggtelekiek féltékenyek lettek a jósvalfőiekre. Attól féltek, hogy az új kijáró révén az Aggtelek felé irányuló idegenforgalom egy része ezután Jósvalfőnek jut majd és így ahelyett, hogy elősegítették volna a Kaffka-féle terv kivitelt, minden lehető megtették arra, hogy azt megakadályozzák.

Amikor az új bejáró elkészült, a Kárpát Egyesület központja ismét tárgyalásba bocsátkozott a gömöri osztállyal és felajánlotta, hogy átengedi az új bejárót a vezetői házzal és a turistaszálló részére megvásárolt telekkel 16.000 pengő önköltségi árban, amelyet az osztálynak tíz év alatt kell megfizetnie. Felajánlották,

hogy saját költségükön bevezetik az ujonnan feltárt részbe a villanyvilágítást és azt minden ellenszolgáltatás nélkül üzemben is tartják. Ezzel szemben a gömőri osztály a központ ajánlatából semmit sem volt hajlandó elfogadni és a legutóbb Putnokon tartott választmányi ülésen kimondották, hogy minden lehető elkövetnek a központ terveinek megakadályozására.

Az elhatározást tett követte, mert az új részben a villanyvezeték részére felszerelt csigákat az aggteleki parasztok leverték, pünkösdkor pedig a székesfehérvári főreáliskola tanárait és diákjait, akik a jósvafői új bejáraton mentek be a barlangba, az új barlangrész végénél felfegyverzett aggteleki földművesek visszatérésre kényszerítették. A legújabb hírek szerint a gömőriek – Aggtelek Gömör és Jósvafő Abauj megyéhez tartozik – az abaujmezei határ alatt vasbeton falakkal akarják elrekeszteni a cseppkőbarlangot.

Ez a helyzet ma az aggteleki cseppkőbarlangnál, amely a legértékesebb kincse ennek az országnak. Ahelyett, hogy a jósvafői új kijárat létesítésével hatalmas idegenforgalom indulna meg a barlang felé, feldühösített fegyveres falusiakkal fogadják az idegent a barlang közepén. Ahelyett, hogy a rádió korszakában végre villannyal világítanák meg a csodás cseppkőalakzatokat, inkább továbbra is füstös karbidlámpákat használnak, mert egyesek anyagi érdeke ezt így kívánja.

Aggteleken évtizedek óta semmit sem nyújtottak a barlang látogatóinak, csak szedték a hárompengős belepődijakat s annak ellenében egy vezetőnek kinevezett és legtöbbször részeg falusi irányításával huszas-harmincas csoportokban betelepítették az embereket a barlangba. A községben pedig csak uzsoraáron és a lehető legkomisszabb szállást kapták az idegenek.

A közlekedés még ma is, amikor már Putnokról autobusz is jár, éppen az autobusz menetrendje miatt olyan lehetetlen, hogy Budapestről indulva kétszer huszonnégy óra kell a barlang megtekintéséhez.

Az autót építésénél is a gömőriek érdekét tartották szem előtt, mert ahelyett, hogy a meglevő 12 kilométeres szin-aggteleki utat javították volna ki, új 42 kilométeres hosszú utat építettek Putnokról. Azok a turisták, akik Miskolcra Szin felé utaznak, onnan csak kocsival mehetnek Aggtelekre és erre a rövid útra az aggteleki fuvarosok, akik ott a fuvarozást monopolizálják, 12 pengőt kérnek el egy kocsiért.

Mindezzel szemben a jósvafőiek az új bejárat létesítése óta, tehát alig néhány hónap alatt a saját erejükből többet haladtak, mint az aggtelekiek évtizedek óta. Megteremtették a villanyvilágítást, a jegyző irányításával tiszta és olcsó turisztaszállásokat létesítettek és igazi magyaros vendégszeretettel részesítik az odakerülő idegent. Fuvarosaik pedig a negyvenkétkilométeres utért nem kérnek többet, mint az aggtelekiek a tizenkét kilométerért és Jósvafő község lakóinak törekvése miatt akarják egyesek az aggteleki cseppkőbarlang fellendülését megakadályozni.

Ministersége elején Klebelsberg Kuno gróf kultuszminister rámutatott arra, hogy idegenforgalmi szempontból feltétlenül szükség van az aggteleki cseppkőbarlang propagálására és fejlesztésére. Felhívjuk a kultuszminister ur figyelmét az Aggteleken uralkodó mai állapotokra, amelyek megszüntetésére a legsürgősebb hatósági közbelépésre van szükség.

Feltétlenül lehetőve kell tenni, hogy az új jósvafői bejáraton keresztül, amelynek létesítéséhez a kormány is hozzájárult, haladéktalanul meginduljon be- és kifelé a közlekedés és ha ez másképp nem lehetséges, el kell venni a Kárpát Egyesület gömöri osztályától a barlang kezelését. – Krassó Zoltán”

Székely Kinga – Szmorad Ferenc

Irodalom:

- KAFFKA P. (1923): Az Aggteleki-cseppkőbarlang utolsó szakaszának feltárása. – Turistaság és Alpinizmus **13(5)**: 77-79.
- KAFFKA P. (1928): Az Aggteleki cseppkőbarlang új vízszintes bejárájának munkálatai... –Turistaság és Alpinizmus, **18(5)**: 99.
- KAFFKA P. (1932): Az aggteleki barlang feltárása. – Turisták Lapja, **44(4)**: 98-106.
- SERÉNYI P. (1932): Tettek és teendők a Baradla körül. – Turisták Lapja, **44(4)**: 120-122.
- SZÉKELY K. (2000): A Baradla-barlang jósvafői szakaszának felfedezése és bekapcsolása az idegenforgalomba. In: SZABLYÁR P. – SZMORAD F. (szerk.): Jósvafő – település a források és barlangok völgyében. – Jósvafő község Önkormányzatának képviselőtestülete, Jósvafő, p. 136-145.
- SZÉKELY K. (2008): A Baradla-barlang jósvafői bejárata. – Zöld Horizont (Bükki NP és Aggteleki NPI) **10**: 3.
- SZÉKELY K. (2014): A fáklyáktól az elektromos világításig. In: GRUBER P. – GAÁL L. (szerk.): A Baradla–Dómica-barlangrendszer, ANP, p. 389-392.
- VASS I. (1831): Az Aggteleki barlang leírása, fekete területével, talprajzolatjával és hosszába való átvágásával, két táblában. – Landerer, Pest, 82 pp.